

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

ПЛАХОТНЮК ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 792.8 (477)+175:793.3

СУЧАСНИЙ ДЖАЗ-ТАНЕЦЬ ЯК ФЕНОМЕН ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ

26.00.01 – теорія та історія культури

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства

Івано-Франківськ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор мистецтвознавства, професор
Станішевський Юрій Олександрович,
член-кореспондент Академії мистецтв
України

кандидат мистецтвознавства
Шариков Денис Ігорович,
Київський університет імені Бориса
Грінченка Інституту мистецтв, доцент
кафедри академічного та естрадного вокалу

Офіційні опоненти:

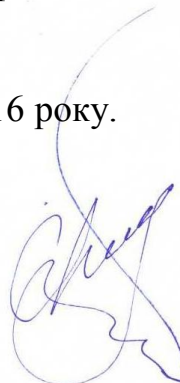
доктор мистецтвознавства, професор
Карась Ганна Василівна,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»;
завідувач кафедри академічного та
естрадного співу
кандидат мистецтвознавства, доцент
Погребняк Марина Миколаївна,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка, доцент
кафедри хореографії

Захист відбудеться «29» червня 2016 р. о 11:00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 20.051.08 ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за адресою: 76025, м. Івано-Франківськ, вул. Академіка Сахарова, 34а.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за адресою: 76025, м. Івано-Франківськ, вул. Т. Шевченка, 79.

Автореферат розісланий 28 травня 2016 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. Д. Чуйко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В контексті розвитку національного хореографічного мистецтва та його входження до світового культурного надбання важливим є розуміння першоджерел зародження джаз-танцю як одного з чинників оновлення танцювальної культури ХХ – початку ХХІ ст. у всіх жанрово-стилістичних формах прояву. Джаз-танець є не тільки одним з виявів сучасного мистецтва, але й засобом естетичного «освоєння» дійсності.

У мистецтвознавчому дискурсі ХХ ст. джаз, як феномен художньої культури, перебуває в центрі наукових і творчих дискусій. Зародження джазу і його розвиток відбувався в непростій атмосфері. З другої половини ХІХ ст. джаз сприймали як культуру рабів (афро-американців), що не викликала зацікавлення з боку вищих верств американського і європейського суспільств. У середині ХХ ст. ставлення до джазу в пострадянських країнах було неоднозначним. Джаз в цей період вистудіював розбіжні трактування з боку офіційної влади та виконавців й глядачів. В різні фази свого існування джаз пройшов періоди від масового захоплення ним до трактування його як прояву буржуазної культури і офіційного оголошення ворожим до засад соцреалізму. Сьогодні ж джаз є сформованим явищем світової культури, яке потребує глибинних наукових досліджень (мистецтвознавчих, культурологічних, естетичних, соціокультурних).

Вже наприкінці ХІХ ст. джаз-танець стає невід’ємною частиною світового мистецтва, що помітно впливає на класичну музику, академічний балет, новітню літературу, моду, графіку, кіно. В цей період світової зацікавленості джазом розвиваються й новітні засоби танцю, його форми й різновиди. Налагоджується випуск музичних носіїв (грамплатівок). З’являються художники-дизайнери, ціла інфраструктура джазового мистецтва. На передній план сценічних мистецтв виходять джазові хореографи й танцівники, сценографи, художники з костюма, декоратори, автори літературних лібрето тощо. Все це потребує наукового осмислення.

При всьому багатстві цього феномену танцювальної культури доводиться визнати, що у мистецтвознавстві недостатньо осмислено природу та генезу джаз-танцю, що ускладнює вивчення його розвитку в Україні ХХ–ХХІ ст.

Нечисленна інформація про визначальні чинники впливу джазу на хореографічне мистецтво ХХ ст., адже під його впливом у кінці ХІХ – першій половині ХХ ст. розвиваються такі напрями як класичний джаз-танець, теп-танець, бродвей-джаз, шоу-джаз-танець, а у другій половині ХХ ст. – спортивний танець, бальний та соціальний танець, модерн-джаз-танець, фольк-джаз, афро-джаз-танець. Сьогодні всі його можливі версії використовують в репертуарі вітчизняних професійних і аматорських танцювальних колективів, є у творчому доробку балетмейстерів і виконавців, вивчають у вищих навчальних закладах України.

Отже, **актуальним** є теоретичне усвідомлення генези й специфіки джаз-танцю як одного з феноменів художньої культури ХХ ст., що зумовило вибір теми нашого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано на кафедрі режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Тему затверджено на засіданні Вченої ради кафедри хореографії Київського факультету хореографії ПВНЗ «Міжнародний Слов'янський університет. Харків» (протокол № 7 від 15.02.2007 р.), а також узгоджено із дослідницькою тематикою кафедри режисури та хореографії ЛНУ ім. І. Франка (2011–2016 рр.) – «Проблематика хореографічної освіти і науки в Україні: теорія та історія хореографічної культури – “хореологія” як мистецтвознавча дисципліна», № держреєстрації 0113U004174.

Мета дослідження – систематизувати джаз-танець та охарактеризувати його практики як мистецьке явище у художній культурі сьогодення.

Здійснення поставленої мети вимагає послідовного розв'язання таких **завдань:**

- виявити проблемні вектори осмислення феномену джазу у мистецтвознавчому дискурсі ХІХ–ХХІ ст.;
- простежити генезу джаз-танцю в соціокультурному просторі кінця ХІХ – початку ХХ ст.;
- охарактеризувати технічні та мистецькі виразові засоби джаз-танцю;
- висвітлити шляхи взаємодії джаз-танцю з хореографією бального, соціального та спортивного танцю;
- визначити провідні школи джаз-танцю у світі та в Україні;
- запропонувати класифікацію джаз-танцю у художніх практиках сьогодення.

Об'єкт дослідження – танцювальна культура ХХ ст. в неакадемічних формах її вияву.

Предмет дослідження – сучасний джаз-танець як феномен художньої культури.

Методи дослідження. Багатоскладовий характер предмета дослідження зумовив застосування комплексного підходу, що поєднує: *історико-культурний метод* – для визначення генези джаз-танцю як соціокультурного феномену; *аналітичний метод* – для опрацювання культурологічної, мистецтвознавчої, хореологічної літератури, яка осмислює феномен джаз-танцю; *порівняльний метод* – для дослідження специфіки різних шкіл джаз-танцю, їх впливу на театр, балет, кіно, живопис, моду, спорт, літературу; *метод синтезу* – для узагальнення спостережень явищ джаз-танцю у художніх практиках сьогодення; *типологічний метод* – для створення класифікації джаз-танцю за формами та різновидами.

Теоретична база дослідження ґрунтується на наукових джерелах, які умовно можна поділити на дві групи: матеріали з історії джазу як музичного мистецтва і хореологічні дослідження танцю.

Історичний ракурс розвитку та формування джазового музичного мистецтва представлений у працях М. Стернса, 1956; Р. Косачева, 1984; Ю. Панасье, 1978; В. Сафранського, 1985; В. Конен, 1990; Т. Кохан, 2002; В. Симоненко, 2004; Ф. Ньютон, 2007; Л. Кияновської, 2007; П. Корнева, 2009. *Культурологічні погляди і міркування* щодо джазової музики висвітлено в наукових дослідженнях О. Строкова, 2002; Ф. Софронова, 2003; Л. Мельник, 2007; О. Чернишова, 2008; Н. Широкова, 2011; О. Супрун, 2011. *Музикознавчими аспектами* джазу, зокрема проблемами стилістики, становлення виконавської майстерності, займалися Е. Волинський, 1980; В. Романко, 2001; Ю. Юрченко, 2001; В. Полянський, 2004; О. Воропаєва, 2007; В. Тормахова, 2007; М. Булда, 2007; С. Капелюшок, 2010; О. Капелюшок-Войченко, 2010; С. Беліченко, 2015. *Мистецтвознавчі дослідження* джазової музики у площині функціонування, сприйняття, змістовності, мистецької форми, засобів музичної виразності проводили О. Строкова, 2002; М. Матюхіна, 2003; Г. Полянська, 2007; С. Шулін, 2007; С. Ахмірханова, 2009; О. Чернишов, 2008; О. Воропаєва, 2009; С. Капелюшок, 2010; О. Коверза, 2011; С. Беліченко, 2014.

Вагоме значення мають дослідження з історії розвитку, становлення й характеристики сучасного хореографічного мистецтва. Дослідження *історії хореографічного мистецтва*, в яких частково розглянутий джаз-танець, проводили М. Пастернакова, 1963; В. Чистякова, 1977; Е. Суріц, 1979; Є. Уварова, 1983; В. Пастух, 1999; О. Ермакова, 2003; О. Нога, 2007; І. Михайлова, 2009; В. Редя, 2010; Н. Курюмова, 2011; Ю. Винничук, 2013; М. Ільєнко, 2013; Ю. Станішевський, 2013; О. Чепалов, 2015. *Культурологічні аспекти* сучасного хореографічного мистецтва висвітлено у наукових дослідженнях Т. Кохан, 2002; Р. Вороніна, 2007; О. Бисько, 2007; О. Устименко-Косоріч, 2008; О. Ермакова, 2009; О. Шабаліна, 2010. *Мистецтвознавчі аспекти* становлення сучасного хореографічного мистецтва досліджували Д. Бернадська, 2005; М. Шкарабан, 2006; С. Устьяхин, 2009; Ю. Святелик, 2013; О. Кравчук, 2014; М. Погребняк, 2014; О. Чепалов, 2015; Д. Шариков, 2015. *Вплив джаз-танцю на спортивний та бальний танець*, генезу, трансформацію, використання основних принципів джаз-танцю, формування і правила їх виконання, а також питання спортивно-танцювальних особливостей акробатичного рок-н-рол досліджували З. Резнікова, 1956; О. Степанова, 1973; А. Белікова, 1983; Л. Бондаренко, 1988; Т. Лісицькая, 1988; П. Боттомер, 2001; О. Дініц, 2003; Л. Браїловська, 2003; О. Ерохіна, 2003; А. Мур, 2004; Г. Луценко, 2005; М. Гавдіс, 2006; А. Згурський, 2013; В. Сосіна, 2014. Варто також відзначити праці, що стали ключовими при визначенні *характеристики «афро-джаз-танцю», «фольк-джаз-танцю»,* а саме: А. Гуменюка, 1969; Ю. Винокурова, 1979; В. Логінова, 1979; С. Кулика, 1988; Л. Федорової, 1986; А. Огородова, 2008; В. Багляя, 2007.

Базовими для висвітлення теми нашої дисертації стали розвідки з проблематики сучасного танцю кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. До питань дослідження джаз-танцю, його диференції, стилістики, напрямків, форм, функцій, виконавської майстерності, балетмейстерських шкіл у своїх

опрацьовуваннях адресувалися: Т. Васильєва, 1997; М. Єрьоміна, 1998; С. Медведєва, 2003; С. Устяїн, 2004; О. Володіна, 2005; С. Полятков, 2005; О. Бисько, 2007; В. Мустафіна, 2007; Н. Шереметьєвська, 2007; А. Голубенко, 2008; Я. Бовсуновський, 2009; І. Михайлова, 2009; В. Нікітін, 2011; В. Пасютинська, 2011; В. Шубарін, 2012.

Джерельною базою дослідження стали наукові, навчально-методичні, періодичні видання за проблематикою дисертації; програми, афіші, буклети, проспекти, друковані та електронні документи конкурсів і фестивалів, у тому числі з приватної колекції автора; твори сучасного хореографічного мистецтва (балети, вистави, конкурси, фестивалі, телевізійні проекти). Також у дослідженні використано матеріали бесід з провідними представниками сучасного хореографічного мистецтва, а також балетмейстерська діяльність автора. Проаналізовано джаз-танець на міжнародних, всеукраїнських конкурсах, фестивалях, хореографічних оглядах в якості члена журі, організатора та учасника. Практичним вивченням джаз-танцю автор займався на чисельних міжнародних та всеукраїнських майстер-класах зі сучасного хореографічного мистецтва.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

Уперше:

- узагальнено наукові дослідження з джазового танцювального мистецтва Америки та Європи у ХХ – початку ХХІ ст.;
- окреслено специфіку джаз-танцю у новітніх художньо-мистецьких формах;
- доведено, що в українському мистецтві ХХ ст. джаз-танець сформував свою образну систему, яка стала результатом синтезу сучасних видів та жанрів хореографічного мистецтва;
- обґрунтовано введення у науковий обіг хореології визначення понять «фольк-джаз-танець», «афро-джаз-танець», «контемпорарі-джаз-танець»;

Удосконалено класифікацію джаз-танцю у сучасній хореографічній практиці.

Уточнено понятійно-категоріальний апарат опису джаз-танцю.

Набуло подальшого розвитку:

- визначення кола зовнішніх і внутрішніх чинників еволюції джаз-танцю в мистецько-культурному просторі ХХ ст. – початку ХХІ ст.;
- уточнення ролі джаз-танцю як важливого чинника формування бальної, соціальної та спортивної хореографії.

Практичне та теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає у поглибленні існуючих у сучасній науці поглядів на виникнення, художньо-стилістичні, естетичні та соціальні параметри джаз-танцю, які знаходять відображення у різних галузях сучасного мистецтва; розширенні поглядів на виникнення джаз-танцю, його художньо-стилістичні, естетичні та соціальні параметри.

Отримані результати дослідження можуть бути використані:

- у фундаментальних працях з теорії та історії культури, мистецтвознавства, хореографічного мистецтва;

- у менеджменті соціально-культурної сфери й навчальному процесі з підготовки мистецтвознавців, балетмейстерів, викладачів фахових дисциплін, артистів;

- у вищих навчальних закладах для створення нових навчальних курсів, розроблення посібників і підручників для підготовки фахівців з хореографічного мистецтва;

Матеріали дисертації використовуються у лекційних курсах та на практичних заняттях з навчальних дисциплін: «Мистецтво балетмейстера», «Теорія та методика викладання сучасного танцю», «Історія світового та вітчизняного хореографічного мистецтва», «Методика викладання хореографії», «Методика роботи з хореографічним колективом» на кафедрі режисури та хореографії ЛНУ ім. І. Франка та на відділенні циклової комісії хореографічних дисциплін ЛДУКМ, а також у творчій діяльності.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію обговорено на засіданнях кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Основні результати дослідження було викладено в доповідях на міжнародних та всеукраїнських конференціях, зокрема:

міжнародних – «Sacrum et profanum в культурі» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015 р.); «Rola odbioru sztuki we formacji osoby a etos społeczny» (Rzeszów : Rzeszowski Uniwersytet, 2014 r.); «Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді: тенденції та перспективи розвитку» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, ЦТДЮГ, 2014 р.); «Януш Корчак in memorem» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013 р.); «Арт-терапія в мистецькій освіті» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013 р.); «Бойчуківські читання» (К. : КДЦПМД ім. М. Бойчука, 2012 р.); «Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді: тенденції та перспективи розвитку» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, ЦТДЮГ, 2012 р.); «Хореографічне мистецтво в мистецько-освітньому просторі: ретроспектива традицій та тенденції розвитку» (Рівне : РДГУ, 2012 р.); «Хореографічне мистецтво в мистецько-освітньому просторі: ретроспектива традицій та тенденцій розвитку» (Луганськ : ЛДІМК, 2011 р.); «Мова культури в просторі Університету» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011 р.);

всеукраїнських – «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» (К. : НАКККіМ, 2015 р.); «Динаміка розвитку вищої хореографічної освіти як складової художньої культури України (до 45-річчя заснування кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв)» (К. : КНУКіМ, 2015 р.); «Мистецька освіта в класичному Університеті: традиції, сучасність та перспективи» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014 р.); «Тарас Шевченко і світова культура» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014 р.); «Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення» (Луганськ : ЛДАКМ, 2013 р.); «Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення» (Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2013 р.); «Феномен “Черемошу”; традиції Франкового університету в царині національного та культурно-освітнього виховання

молоді» (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013 р.); «Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри» (К. : КНУКіМ, 2013 р.); «Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти» (Луганськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2013 р.); «Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва» (Херсон : ХДУ, 2014, 2015 р.); Звітна наукова конференція Університету за 2014 р. (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015 р.); Звітна наукова конференція Університету за 2013 р. (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014 р.); Звітна наукова конференція Університету за 2012 р. (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013 р.); Звітна наукова конференція Університету за 2011 р. (Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012 р.); «Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення» (Луганськ ЛДІМК, 2011 р.); «Методика викладання хореографії та її формування в ступеневій освіті» (Львів : ЛДУКМ, ЦТДЮГ, 2012 р.); «Проблеми та перспективи розвитку сучасного хореографічного мистецтва» (Луганськ : ЛДАКіМ, 2011 р.); Науково-методична конференція керівників хореографічних колективів (Львів : ЛОППО, ЦТДЮГ, 2011 р.); Конференція науково-методична конференція об'єднання хореографів Львівської області (Львів : ЦТДЮГ, 2011 р.); Науково-методична конференція об'єднання керівників хореографічних колективів (Львів : ЛОППО, ЦТДЮГ, 2011 р.); Конференція Першого міжнародного конкурсу сучасного хореографічного мистецтва «Super dance-2010» (Львів : ЦТДЮГ, 2010 р.); «Стилі та напрямки сучасного хореографічного мистецтва» (Львів : ЛОППО, ЦТДЮГ, 2010 р.); Наукова конференція фестивалю сучасного танцю «Танцювальне подвір'я» (Львів : ЛДПЕВУМ, 2009 р.); «Синтез мистецтв в хореографічній освіті» (К. : ПВНЗ «Міжнародний Слов'янський університет», 2007 р.); «Проблематика і перспективи розвитку хореографічної освіти серед молоді» (Львів : ЛДУКМ, 2007 р.).

Практичне вивчення та аналіз джаз-танцю проводили на міжнародних майстер-класах із сучасного хореографічного мистецтва, а саме: на I – Europejskie spotkania taneczne (Європейські хореографічні зустрічі), з джаз-танцю – лектор Селантін Кара (США) (м. Варшава, Польща, 2003 р.); II – Europejskie spotkania taneczne (Європейські хореографічні зустрічі) зі стилів: джаз-танець – лектор Річард Хавей (США), модерн-танець – лектор Наталія Деллей (Швейцарія), (м. Варшава, Польща, 2004 р.); III – Europejskie spotkania taneczne (Європейські хореографічні зустрічі) зі стилів: джаз-танець – лектор Люціано Де Наталі (Італія), фанкі-джаз – лектор Пьотр Дзагельські (Польща), (м. Варшава, Польща, 2005 р.); IV – Europejskie spotkania taneczne (Європейські хореографічні зустрічі) зі стилів: модерн-джаз-танцю – лектор Стефан Рейнольдс (США), латін-джаз танцю – лектор Люціано Де Наталі (Італія), (м. Варшава, Польща, 2006 р.); V – Europejskie spotkania taneczne (Європейські хореографічні зустрічі) зі стилів: модерн-танець – лектор Ева Ласкова (Чехія), хіп-хоп – лектор Стефан Рейнольдс (США), (м. Варшава, Польща, 2007 р.).

Публікації: Результати дисертаційної роботи опубліковано в 24 одноосібних наукових публікацій, з них: 9 – у спеціалізованих наукових виданнях, затверджених МОН України як фахові з мистецтвознавства; 1 – у фаховому зарубіжному науковому виданні; 4 – в інших наукових збірках (3 – у

міжнародних); 10 – публікацій тез доповідей у збірниках матеріалів конференцій. Також результати роботи відображено у: 1 – колективній монографії; 4 – методичних посібниках (2 – у співавторстві), 3 – методичних розробках та 24 – навчально-методичних комплексів з хореографічних дисциплін.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, понятійно-категоріального словника джаз-танцю, списку використаних джерел з 424 найменувань (з них 61 – іноземними мовами, 46 – електронні джерела). Загальний обсяг роботи 295 сторінок, основний зміст подано на 165 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність вибору теми дослідження, вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано тему, окреслено мету і завдання, визначено об'єкт та предмет дослідження, охарактеризовано джерельну базу, та задіяні у роботі методи, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, подано інформацію про апробацію, публікації, структуру й обсяг дисертації.

У **першому розділі «Феномен джазу в мистецтвознавчому дискурсі»**, що складається з двох підрозділів, виокремлено теоретично-методологічні основи дисертаційного дослідження, висвітлено теоретичні засади й обґрунтовано дослідницьку стратегію роботи.

У підрозділі 1.1. *«Музикознавча думка про мистецтво джазу»* проаналізовано наукові праці з історії формування музичного джазового мистецтва, окреслено історичні процеси розвитку та формування джазової музичної культури; охарактеризовано соціальне та національне підґрунтя виникнення джазу; зазначено основні етапи його формування; вказано на вплив особистості композиторів, виконавців, творців менестрель-шоу, мюзиклів, концертних програм на формування джазового музичного мистецтва.

У підрозділі 1.2 *«Хореологічні дослідження джаз-танцю»* розкрито загальні підходи до вивчення конкретно-історичних умов, у яких відбувалося становлення танцювального джазового мистецтва, зазначено періоди його розвитку в Україні. Проаналізовано творчу діяльність балетмейстерів, хореографів, танцівників-виконавців солістів і ансамблів. Розглянуто діяльність танцювальних колективів; шкіл академічного, народного та сучасного танцю; студій модерн-танцю, ритмічної гімнастики, аеробіки тощо.

Зазначено, що у мистецтвознавчих дослідженнях недостатньо проаналізовано становлення джаз-танцю як стилю сучасного хореографічного мистецтва з його різновидами, формами, функціями, вивчення балетмейстерських і виконавських шкіл.

Другий розділ «Джаз-танець в художній культурі ХХ століття» складається з трьох підрозділів, де розглянуто синтез споріднених мистецтв і джаз-танцю, проаналізовано формування світових шкіл джаз-танцю. У

підрозділі 2.1. «Соціокультурні засади становлення джаз-танцю» зазначено, що джаз-танець є синкретичним мистецтвом, яке об'єднує в собі музику, хореографію, а також акторську і режисерсько-балетмейстерську складові, сценографічні аспекти, драматургічну та літературно-поетичну основу. Розповсюдженню та популяризації джаз-танцю сприяють новації науково-технічного прогресу (відео-інсталяції, кінокадри, відео-проекції, технічні ефекти). Проаналізовано залучення джаз-танцю у складно координовані види спорту, відокремлення деяких танцювальних форм – джаз-танцю у спортивно-бальному танці. Констатовано, що генеза природи джаз-танцю дає змогу виділити його в окремий стильовий напрям сучасного хореографічного мистецтва. Проаналізовано основні етапи формування джаз-танцю від доби зародження джазу до теперішнього часу. Визначено, що для джаз-танцю притаманні колоритність, синтетичність – ще з доби менестрельного шоу аж до великих музично-драматичних постановок у театрах світу, мюзик-холах, на естраді, в опереті, у розважальних телевізійних програмах.

У підрозділі 2.2. «Синтетична природа джазу та її відображення у джазології» зазначено, що джазологія як мистецтвознавча наука в Україні перебуває на самих початках формування, хоча є певна кількість наукових праць щодо історії та теорії джазу (в тому числі, незначна частина досліджень хореографічних аспектів джазового мистецтва). Розглянуто синкретичну природу джаз-танцю, а саме синтез джаз-танцю із видами мистецтв, зокрема з музикою, театром, живописом, літературою, академічним балетом, кінематографом, інноваційними технологіями та спортом.

Визначено спорідненість джаз-танцю з театром, проаналізовано їх взаємовплив на розвиток виразних засобів театральнo-хореографічного мистецтва. Проаналізовано вплив кінематографа на структурний зміст джаз-танцю, зокрема композицію, хореографічну лексику, манеру виконання, та роль кіномистецтва у популяризації джаз-танцю у світі.

Охарактеризовано літературну основу джазових танцювальних композицій, властивість джаз-танцю «робити слово зримим». Візуалізація літературного лібрето виражальними засобами джаз-танцю допомагає сприйняттю хореографічної композиції та сприяє демократизації жанру.

Зазначено, що завдяки розвитку новітніх технологій звукозапису стає можливим охопити більше коло шанувальників джазового мистецтва, що вплинуло на розвиток і популяризацію джаз-танцю в світі.

Досліджено використання джаз-танцю на балетній сцені. Зазначено, що джаз-танець вводять у балетні вистави такі балетмейстери, як Р. Петі, М. Бежар, Д. Баланчін, Л. М'ясін, М. Лавровський, Д. Брянцев, В. Тихомиров, Л. Лашілін.

Виявлено взаємозв'язок джаз-танцю й живопису, констатовано – що художники використовували джазові мотиви передусім через оформлення балетних і театральних вистав та інших творів, а також безпосередньо зображали виконавців джаз-танцю, тематичні вечірки під джаз, джазових музикантів. Проаналізовано своєрідний взаємовплив на розвитку тенденції дизайну одягу та джаз-танцю кінця XIX–XX ст.

Охарактеризовано джазові форми танцю в бальному та соціальному танці. Розглянуто джаз-танець, який став основою для розвитку значної кількості бальних танців, зокрема таких танців, як джайв, фокстрот, квікстеп, соціальний танець, рок-н-рол та інших.

Обґрунтовано взаємовплив джаз-танцю й спорту, через поєднання культури танцювального руху з фізичним навантаженням. Доказано, що складно-координаційні види спорту (спортивна й художня гімнастика, акробатика, фігурне катання, синхронне плавання, ритмічна гімнастика, аеробіка, черлідінг та інші) в яких показ спортивних програм, відбувається під музичний супровід у поєднанні з хореографічними елементами використовують джаз-танець у своїх програмах.

У підрозділі 2.3. *«Формування світових виконавських шкіл джаз-танцю»* визначено, що національна специфіка мистецтва джаз-танцю розкривається через індивідуальну манеру автора, виконавців. Зазначено, що у ХХ ст. на розвиток джаз-танцю в Україні мали вплив представники американської та європейських шкіл джаз-танцю. Відзначено формування теп-танцю як сучасного танцювального жанру американсько-європейського походження. Охарактеризовано творчий доробок американських, європейських та національних представників шкіл джаз-танцю.

У **третьому розділі «Джаз-танець у художній практиці сьогодення»** запропоновано жанрову типологію джаз-танцю, розглянуто його сценічні й побутові форми. Розділ складається з п'яти підрозділів. У підрозділі 3.1. *«Сценічні і побутові форми джаз-танцю»* у хронологічній послідовності подано етапи розвитку та виникнення сценічних і побутових форм танцю. Охарактеризовано їх хореографічні та стилістичні особливості. У підрозділі 3.2. *«Афро-джаз-танець»* проаналізовано його генезу, основні мистецько-стилістичні ознаки. Визначено його художньо-естетичне значення у сучасному мистецькому просторі. Запропоновано визначення терміна афро-джаз-танець. У підрозділі 3.3. *«Фольк-джаз-танець»* відзначаються основні етапи й чинники розвитку, що вплинули на формування фольк-джаз-танцю. Досліджено репертуар хореографічних колективів та діяльність балетмейстерів-постановників, що використовують у своїх хореографічних творах фольк-джаз-танець. Сформовано мистецтвознавче визначення терміна фольк-джаз-танець. У підрозділі 3.4. *«Контемпорарі-джаз-танець»* проаналізовано виникнення та застосування терміна контемпорарі щодо хореографічного мистецтва, зокрема джаз-танцю. Обґрунтовано необхідність введення терміна «контемпорарі-джаз-танець» у сучасне мистецтвознавство. Подано мистецтвознавче визначення терміна контемпорарі-джаз-танець. У підрозділі 3.5. *«Розвиток національних виконавських осередків джаз-танцю»* відзначено вагому роль українських танцівників та хореографів у формуванні вітчизняної школи джаз-танцю на прикладі львівського, київського, рівненського та харківського виконавських осередків джаз-танцю. Проведено хореологічно-мистецький аналіз їхньої творчості та впливу на формування джаз-танцю в Україні.

Поданий *«Понятійно-категоріальний словник дослідження джаз-танцю»*, в якому наведені визначення явищ джазового танцювального

мистецтва, що стосуються нашої тематики дослідження. Значну частину наукових визначень введено вперше як результат проведення нами досліджень сучасного джаз-танцю феномену художньої культури кінця XIX – початку XXI ст.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження:

1. Узагальнено зарубіжну і вітчизняну культурологічну та мистецтвознавчу наукову думку щодо мистецтва джазу в музиці та сучасному хореографічному мистецтві. Окреслено парадигму розвитку джаз-танцю з кінця XIX ст. до початку XXI ст. як одного з проблемних векторів осмислення феномену джазу в мистецтвознавчому дискурсі.

Дослідження засвідчують, що на поступ, формування й популяризацію джаз-танцю великий вплив мали музика, театр, кіномистецтво, література, живопис, мода, класичний балет, розвиток звукозапису та інноваційних технологій. Відбувся процес виділення окремих хореографічних форм джаз-танцю у побутовий, сценічний, спортивно-бальний, соціальний танець.

2. Джаз-танець охарактеризовано як модель симбіозу модерної музичної культури та хореографії – від фольклору до сценічних форм професійного мистецтва. Американські та європейські школи джаз-танцю, відштовхнувшись від народних, релігійних, музичних, танцювальних традицій, пройшли певні стадії розвитку; осмислення науковою спільнотою; вони збагачені творчістю балетмейстерів, танцівників, впливом різних видів та форм сучасного мистецтва; сформували цілісний феномен джаз-танцю в художній культурі сучасності.

Джаз-танець вирізняє різноманітність жанрів, напрямів, стилів та форм. Він має свою просторову динаміку і свої принципи розвитку; в різних етнічних і географічних середовищах відрізняється неоднорідністю своєї структури та змісту за багатьма показниками: хореографічної лексики, композиції, музичного супроводу, виконавськими техніками, їх природою, діалектологічними характеристиками фольклорного походження.

Джаз-танець – це історичний, соціальний, естетико-культурний феномен; це спосіб мислення, стиль поведінки, пов'язаний з різними формами суспільної свідомості. Він став індикатором важливих соціокультурних, політичних і економічних перетворень, які відбувалися в мистецькому світі: сам відчував їх вплив і одночасно впливав на них.

3. Визначено, що джаз-танець – це спеціалізований естетичний досвід, орієнтований на мистецькі потреби й соціально-культурні функції певних верств «постіндустріального» суспільства. Цей досвід зумовлений моральними, етичними, естетичними нормами та ідеалами, які транслюються й культивуються всередині малих соціальних спільнот, що творять так звані сучасні субкультури. Зазначено, що джаз-танець володіє своїми категоріями й поняттями, актуалізується через танцівників, балетмейстерів, аудиторію, надає

можливість повніше виявити виконавські можливості, характеризується особливим відчуттям свободи та імпровізаційності танцювальних рухів.

Джаз-танець – це особливий самостійний напрям хореографічного мистецтва кінця ХІХ – початку ХХІ ст., який надалі розвивається і взаємодіє зі всіма існуючими практиками сучасної хореографії, зі своїми законами та принципами, що втілюються через танцювальну лексику в завершені хореографічні твори. Його позитивними сторонами є висока роль креативного, експериментально-творчого начала, експресивність, комунікативність, відкритість глядачеві й водночас високий рівень танцювального професіоналізму.

Доведено, що джаз-танець відрізняється від масового популярного мистецтва своєю природою: основним його методом, фундаментальним началом, однією з концептуальних засад феномену була і є імпровізаційність.

4. Висвітлено взаємовплив бальної, соціальної хореографії, спорту та джаз-танцю, що відповідно сформували нові напрями, які за понад столітню історію розвитку виробили свої чіткі стандарти, канони виконання, манеру, положення в парах та основні танцювальні кроки. Зазначено сфери використання джаз-танцю у спортивно-бальному танці, які виконують на конкурсах; соціального танцю, які виконують на балах, вечорах відпочинку, в побуті тощо.

Зауважено, що спорт активно формує хореографічні прийоми джаз-танцю для збагачення засобів розвитку людини. Разом з тим зросла «змістовність» складно-координаційних видів спорту за рахунок поєднання елементів джаз-танцю, класичної хореографії та рухів вільної пластики.

5. Проаналізовано формування шкіл джаз-танцю у світі та в Україні; їх стилістичні особливості, сценічні практики Америки та Європи, пострадянських країн. Простежено використання джаз-танцю у творчій діяльності провідних хореографів і втілення його у балетних виставах. Окреслено формування української традиції джаз-танцю на прикладі львівського, рівненського, харківського та київського осередків. Зазначено, що в Україні основи джаз-танцю започатковані ще у 20–30 рр. ХХ ст. Визначено, що в 70-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. формуються новітні мистецькі течії: фольк-джаз-танець, афро-джаз-танець, контемпорарі-джаз-танець та ін.

6. Запропонована класифікація джаз-танцю у художніх практиках сьогодення надає можливість хореографам-практикам і мистецтвознавцям системно досліджувати сучасне хореографічне мистецтво, що сприятиме розширенню понятійного апарату, поглибленню розуміння процесів його подальшої еволюції.

Запропоновано визначення нових форм джаз-танцю, а саме: *фольк-джаз-танець* як танцювально-сценічна форма, де поєднуються хореографія джаз-танцю з народним танцем, що як окремий напрям джазової хореографії розвинувся в кінці 90-х рр. ХХ ст. Він надає багато можливостей сучасному хореографічному мистецтві для використання композиційних малюнків хореографічної лексики із використанням рухів народного танцю у поєднанні з джаз-танцем у танцювальних комбінаціях, етюдах та концертних номерах.

Аналіз історичного розвитку джаз-танцю допоміг дати визначення *афро-джаз-танцю*, що поєднує класичні джазові елементи (повороти, прогини, нахили, стрибки і т. д.) та етнічну ритмопластику африканського танцю, який відрізняється високою емоційністю й енергійністю виконання, характерним ритмічним малюнком, пов'язаним з ритмікою ударних інструментів, складністю віртуозної техніки у своїх ритмічно-динамічних рухах, переміщеннях та використанням різнорівневих площин виконання.

Сформульовано поняття *контемпорарі-джаз-танцю*, що є загальноприйнятим для сучасного танцювального мистецтва початку ХХІ ст., позначеного тенденціями синтезу мистецтв, злиттям різних напрямів сучасних танцювальних технік: модерн, контемпорарі, джазу й балету.

Уточнено понятійно-категоріальний апарат джаз-танцю, що дозволяє розширити рамки трактування сучасного хореографічного мистецтва, так і відображення істотних властивостей джаз-танцю. Розглянуто зв'язок та взаємовідношення понять, категорій і явищ, які використовують як засади систематизації мистецтвознавчого знання, так і пізнавального процесу джазу загалом. Обґрунтовано використання основних категорії джаз-танцю, які його характеризують через відчуття, естетичного смаку, оцінки, переживання, розкриття ідеї, втілення ідеалу танцю, розвитку хореографічного міркування й судження.

Проведене дослідження не розв'язує порушеної проблеми в усіх аспектах. Напрямок подальших досліджень вбачається у поглибленому осмисленні творчих підходів до використання хореографічних засобів та прийомів джаз-танцю у мистецьких практиках сьогодення, окремим питанням для дослідження мистецтва джаз-танцю постають усвідомлення його філософської квінтесенції.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях зарубіжних країн

1. Плахотнюк А. Формирование контемпорари-джаз-танца (Contemporary jazz-dance) / А. Плахотнюк // Сб. науч. статей. Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2014. – № 5 (43), часть II. – С. 144–147.

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Плахотнюк О. Джаз-танець на академічній балетній сцені : генезис та персоналії / О. Плахотнюк // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. – Дрогобич, 2014. – Вип. 8. – С. 164–169.

3. Плахотнюк О. Фольк-джаз-танець у контексті розвитку сучасного хореографічного мистецтва України / Плахотнюк О. // Вісник Львівського

університету : зб. наук. праць;– Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – С. 242–247. – (Серія мистецтвознавство; вип. № 12).

4. Плахотнюк О. Джаз-танець у контексті сучасного мистецтва України / О. Плахотнюк // Вісник КНУ ім. Карпенка-Карого : зб. наук. праць. – К. : КНУ ім. Карпенка-Карого, 2013. Вип. № 12. – С. 179–186.

5. Плахотнюк О. Використання акробатичних елементів в сучасній хореографії / О. Плахотнюк // Вісник Міжнародного Слов'янського університету : зб. наук. праць. – Харків : 2010. – С. 88–96. – (Серія мистецтвознавство; вип. № 2, Т. XIII).

6. Плахотнюк О. Джаз-танець у бальній хореографії / О. Плахотнюк // Вісник Міжнародного Слов'янського університету : зб. наук. праць. – Харків : 2012. – С. 26–33. – (Серія мистецтвознавство; вип. № 1, Т. 15).

7. Плахотнюк О. Стилї і напрямки сучасного хореографічного мистецтва / О. Плахотнюк // Вісник Міжнародного Слов'янського університету : зб. наук. праць. – Харків : 2007. – С. 32–36. – (Серія мистецтвознавство; вип. № 1, Т. X.).

8. Плахотнюк О. Творчість Тараса Григоровича Шевченка на балетній сцені / О. Плахотнюк // Вісник Львівського університету : зб. наук. праць; – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – С. 171–176. – (Серія мистецтвознавство; вип. № 15).

9. Плахотнюк О. Хореографічне мистецтво України у роздумах Олега Семеновича Голдріча / О. Плахотнюк // Вісник Львівського університету : зб. наук. праць; – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – С. 52–57. – (Серія мистецтвознавство; вип. № 14).

10. Плахотнюк О. Культурно-мистецький вплив джаз-танцю на формування модних тенденцій ХХ століття / О. Плахотнюк // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Львів : ЛНАМ, 2015. – Вип. № 27– С. 252–261.

Статті в інших наукових виданнях

11. Плахотнюк О. Сценічні та побутові форми джаз-танцю / О. Плахотнюк // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка: зб. наук. Праць. – Луганськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2013. – С. 130–139. – (Серія педагогічні науки, вип. № 10 (269), частина II).

12. Плахотнюк О. Чинник сильної особистості у формуванні хореографічного мистецтва / О. Плахотнюк // Роль сприйняття мистецтва у формуванні особистості та суспільного етосу = Rola odbioru sztuki w formacji osoby a etos spoleczny. – Львів – Rzeszów Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – С. 85–97.

13. Плахотнюк О. Contemporary jazz-dance та його практики в системі хореографічної освіти України / О. Плахотнюк // Lwowsko-Rzeszowskie Zeszyty Naukowe (Львівсько-Ряшівські наукові зошити) : зб. наук. праць. – Львів – Ряшів, 2013. Вип. 1. – С. 261–268. – (Серія мистецтвознавство; вип. № 1).

14. Plahotnyuk A. Zajęcia choreograficzne w grupach dla dzieci z uszkodzeniami ruchowymi (na przykładzie treningu tańca jazzowego). / A. Plahotnyuk // Lwowsko-Rzeszowskie Zeszyty Naukowe (Львівсько-Ряшівські наукові зошити)

Rultura – Sztuka – Edukacja – Terapia w perspektywie interdyscyplinarnej. – Rzeszów – Львів : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. – W. № 2, – 2014. – S. 181–188.

Статті та тези у збірниках матеріалів конференцій

Плахотнюк О. Акробатичні елементи в сучасних хореографічних композиціях / О. Плахотнюк // Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді: тенденції та перспективи розвитку : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. та Всеукр. семінару з сучасної хореографії, 19–21 жовтня 2012 р. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, ЦТДЮГ, 2012 – С. 69–78.

Плахотнюк О. Джаз-танець у театральному просторі / О. Плахотнюк // Тенденції і перспективи розвитку світового хореографічного і музичного мистецтв : матеріали III всеукр. наук.-практ. конф., 18–19 листопада 2013 р. – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2014. – С. 75–78.

Плахотнюк О. Джаз-танець як складова частина сучасного хореографічного мистецтва / О. Плахотнюк // Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення : матеріали II всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 листопада 2011 р. – Луганськ : ЛДМК, 2011. – С. 78–83.

Плахотнюк О. Генеза фольк-джаз-танцю в контексті розвитку сучасного хореографічного мистецтва України / О. Плахотнюк // Хореографічна та теоретична культура України : педагогічні та мистецькі виміри : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 18–19 квітня 2013 р. – К. : КНУКіМ, 2013 – Ч. I. – С. 218–224.

Плахотнюк О. Залучення джаз-танцю на академічній балетній сцені / О. Плахотнюк // Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 28 березня 2014 р. – Херсон : ХДУ, 2014. – С. 82–86.

Плахотнюк О. Контемпорарі джаз-танець (contemporary jazz dance) / О. Плахотнюк // Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді: тенденції та перспективи розвитку : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конфер. та всеукр. семінару з сучасної хореографії., 19–21 жовтня 2012 р. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, ЦТДЮГ, 2012. – С. 44–48.

Плахотнюк О. Розвиток вітчизняних виконавських шкіл джаз-танцю (на прикладі Галичини) / О. Плахотнюк // Динаміка розвитку вищої хореографічної освіти як складової художньої культури України (до 45-річчя заснування кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв) : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 квітня 2015 р. – К. : Видавничий цент КНУКіМ, 2015. – С. 139–144.

Плахотнюк О. Театральне мистецтво і джаз-танець / О. Плахотнюк // Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення : матеріали III всеукр. наук.-практ. конф., 5–6 грудня 2013 р. – Луганськ : ЛДАКМ, 2013. – С. 80–75.

Плахотнюк О. Формування контемпорарі-джаз-танцю як нового наповнення змісту джаз-танцю / О. Плахотнюк // Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матеріали III всеукр. наук.-творч. конф., 19 травня 2015 р. – К. : НАККіМ, 2015. – С. 139–144.

Плахотнюк О. Формування світової мистецької виконавської школи джаз-танцю / О. Плахотнюк // Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 27–28 березня 2015 р. – Херсон : ХДУ, 2015. – С. 191–197.

Плахотнюк О. Формування контемпорарі-джаз-танцю як нового наповнення змісту джаз-танцю / О. Плахотнюк // Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : зб. матеріалів III всеукр. наук.-творч. конф., 19 травня 2015 р. – К. : НАККіМ, 2015. – С. 46–48.

Колективна монографія:

Розвиток художньо-естетичного світогляду майбутніх учителів хореографії та основі інтегративного підходу : колективна монографія / Н. Кривунь, К. Ірдиненко, О. Мартиненко, О. Плахотнюк, Л. Савчин, [та ін.] / за заг. ред. О. Мартиненко. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2016. – 256 с.

Навчально-методичні посібники:

1. Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді : тенденції та перспективи розвитку : методичний посібник / упоряд. О. Плахотнюк. – Львів : ЦТДЮГ, 2014. – 148 с.

2. Плахотнюк О. Стили та напрямки сучасного хореографічного мистецтва : навчально-метод. посіб. для студій сучасної хореографії, мистецьких шкіл, центрів творчості дітей та юнацтва, інших типів позашкільних навчальних закладів / О. Плахотнюк. – Львів : ЦТДЮГ, 2009. – 80 с.

3. Орієнтовні навчальні програми та методичні рекомендації з класичних та естрадних видів мистецтва : методичний посібник / О. Агапова, Я. Биткалюк, М. Горішня, О. Кузик, О. Плахотнюк, [та ін.] – Львів : Край, 2009. – 168 с.

4. Орієнтовні навчальні програми та методичні рекомендації зі спортивно-туристичної та фізкультурної роботи : методичний посібник // В. Волков, А. Таранова, О. Плахотнюк, О. Єсіпова, [та ін.] – Львів : ЦТДЮГ, 2014. – 320 с.

Методичні розробки та програми з сучасного танцю для вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації (видання Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України):

1. Основи сучасної хореографії (Джаз-модерн-танець, популярні масові танці) : методичний комплекс для вищ. навч. закл. культури і мистецтв I–II рівня акред., спеціалізація «Народна хореографія». – К. : Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006. – 20 с.

2. Основи сучасної хореографії : методичний комплекс для вищ. навч. закл. культури і мистецтв I–II рівня акред., спеціальність «Народна художня творчість», спеціалізація «Видовищно-театралізовані заходи». – К. : Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006. – 24 с.

3. Основи сучасної хореографії : методичний комплекс для вищ. навч. закл. культури і мистецтв I–II рівня акред., спеціалізація «Народна художня

творчість» кваліфікація «Керівник хорового колективу». – К. : Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006. – 20 с.

Двадцять чотири навчально-методичних комплекси з хореографічних дисциплін. Для Львівського національного університету імені Івана Франка за напрямом підготовки 6.020202, спеціальність 7.02020201; 8.02020201 «Хореографія», а саме: «Ансамбль», «Гімнастичні та акробатичні елементи в хореографічному мистецтві», «Методика викладання хореографії», «Методика викладання фахових дисциплін у спеціалізованих навчальних закладах», «Методика роботи з хореографічним колективом», «Менеджмент шоу-бізнесу», «Організація, планування і управління театром», «Рисунок та композиція», «Східний танець», «Сценографічне оформлення хореографічних номерів», «Танцювальна аеробіка», «Теорія та методика викладання класичного танцю, для III, IV курсу», «Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю», «Теорія та методика викладання сучасного танцю», «Теп танець», «Хореографія в спорті», «Хореографія культурно-дозвілевої діяльності», «Наскрізна програма практик. Спеціальності хореографія». Для Львівського коледжу культури і мистецтв за напрямом підготовки 5.020202 – спеціальність «Хореографія», а саме «Ансамбль сучасного танцю (для спеціалізації “Сучасна хореографія”»», «Композиція і постановка танцю (для спеціалізації “Сучасна хореографія”»», «Методика викладання хореографії», «Методика роботи з хореографічним колективом», «Основи сучасної хореографії (джаз-модерн танець, популярні масові танці) (для спеціалізації “Народна хореографія”»», «Основи сучасного танцю».

АНОТАЦІЯ

Плахотнюк О. А. Сучасний джаз-танець як феномен художньої культури. – на правах рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури. – ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2016 р.

Дисертацію присвячено феномену джаз-танцю в мистецтві та соціокультурних процесах України та світу. Визначено константи джаз-танцю як складової хореографічного мистецтва в період ХХ–ХХІ ст.; формування шкіл джаз-танцю та його осередків в Україні; його синтез із видами мистецтв; охарактеризовано джазові форми танцю. Констатовано етапи формування джаз-танцю, вплив американської та європейських шкіл на його розвиток в Україні. Запропоновано типологію джаз-танцю, визначення: фольк-джаз-танець, афро-джаз-танець, контемпорарі-джаз-танець. Уточнено понятійно-категоріальний словник джаз-танцю. Розглянуто поняття, категорії і явища на засадах

систематизації мистецтвознавчого знання і пізнавального процесу по відношенню до джаз-танцю.

Ключові слова: сучасне хореографічне мистецтво, джаз-танець, хореологія, афро-джаз-танець, фолк-джаз-танець, контемпорарі-джаз-танець, понятійно-категоріальний апарат джаз-танцю.

АННОТАЦИЯ

Плахотнюк А. А. Современный джаз-танец как феномен художественной культуры. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата искусствоведения по специальности 26.00.01 – теория и история культуры. – ГВНЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василя Стефаника», Ивано-Франковск, 2016.

Диссертация посвящена феномену джаз-танца в искусстве и социольно-культурных процессах Украины и мира. Определены константы джаз-танца как составной хореографического искусства в период XX–XXI века; формирование школ джаз-танца в Украине; его синтез с видами искусств; охарактеризованы джазовые формы танца. Определены фазы формирования джаз-танца, влияние американских и европейских школ на его развитие в Украине. Предложена типология джаз-танца, определено: фолк-джаз-танец, афро-джаз-танец, контемпорари-джаз-танец. Уточнен понятийно-категоріальний словарь джаз-танца. Рассмотрены понятия, категории и явления на основе систематизации искусствоведческого знания и познавательного процесса по отношению к джаз-танцу.

Ключевые слова: современное хореографическое искусство, джаз-танец, хореологія, афро-джаз-танец, фолк-джаз-танец, контемпорари-джаз-танец, понятийно-категоріальний апарат джаз-танца.

SUMMARY

Plakhotnyuk O. A. Modern Jazz-dance as the Phenomenon of Artistic Culture. – All rights of the manuscript reserved.

Thesis for obtaining a scientific degree of a candidate in Fine Arts Sciences (IE PhD) for the specialty. – 26.00.01 – Theory and History of Culture. – Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, 2015.

The thesis deals with a phenomenon of jazz-dance which is regarded through the analysis of contemporary choreography in Ukrainian and world cultural contexts.

A complex and systematic approach to the researched problem is used. Thus, it was possible to determine aesthetic, historic and other classifying generalizations. The author points out and describes the main origins of jazz culture.

In the thesis the history of world jazz schools is analyzed. The author considers the syncretic nature of jazz dance, as it incorporates with other kinds of arts, including music, theatre, painting, literature, academic ballet, cinema, innovative technologies and sports. The forms of jazz dance in ballet and social dance are described.

The author has outlined the paradigm of jazz dance from the late XIX century to the beginning of the early XXI century as one of the progressive vectors in understanding the phenomenon of jazz.

The author points out a number of features that characterize jazz-dance as part of a common cultural space of world choreography of the late XIX century and the early XXI centuries. Jazz-dance is described as a model of symbiosis of dance and music – from folklore to theatrical forms of professional art.

It is noted that the American, European and Ukrainian branches of jazz-dance started from folk, religious, music and dance traditions. As a form of dance, jazz had certain forms of evolution and understanding of the scientific community. It enriched the work of choreographers, dancers, it influenced the different types and forms of contemporary art; formed a holistic phenomenon of jazz-dance in contemporary artistic culture.

It is determined that jazz-dance – as a kind of universal trend of modern choreography, specialized in aesthetic experience that focused on artistic needs and social and cultural functions of certain segments of the “post-industrial” society.

It is stated that jazz-dance as the direction of contemporary choreography has its own categories and concepts actualized by dancers, choreographers and audience. Jazz-dance enables performers to express their special sense of freedom and improvisation of dance moves. The above mentioned factors characterize jazz-dance as a special, independent direction choreography of the late XIX – early XXI century, which further developed and interacted with all the existing practices of modern dance.

The author describes the mutual interconnections between ballroom, social dance and jazz-dance that formed a new approach. They developed their strict standards, canons of performance, style, position in pairs and basic dance steps.

It is noted that sport actively borrows from jazz-dance techniques to enrich the means of human development. Thus, it increased the meaning and importance of sports due to combining the elements of jazz-dance, classical dance and the movements of free plastic.

The main evolution stages of jazz-dance starting with its birth to the present time are being analyzed. The author describes the influence of the American and European dancing schools on the development of jazz-dance in Ukraine.

The author suggests a genre typology of jazz-dance, its stage and casual forms. In the thesis new forms of jazz-dance are determined and characterized. These are: jazz-dance, folk-jazz dance which is a mixture of jazz-dance and folk dances. All this resulted in the emergence of a separate style of jazz-dance in the 90's of XX century;

Afro-jazz dance that combines elements of classical jazz-dance and the original elements of ethnic plastics; contemporary jazz-dance which represents a synthesis of various arts and is used as a general term for contemporary jazz-dance. The thesis describes various performing elements of solo and group jazz-dance schools in the artistic culture of Ukraine.

The author suggests and defines new forms of jazz dance: folk-jazz-dance, which first appeared in the 90's of the XX century and combined the features of jazz-dance and folk-dance; Afro-jazz-dance which combines the classical jazz features and the ethnic plastics of the African origin; contemporary-jazz-dance which presents modern tendencies of artistic synthesis and serves as a general term for the art of jazz-dance from the early XXI century. In the thesis the author analyzes the features of various Ukrainian jazz-dancing schools, their choreography, solo and ensemble performances.

The study does not solve all the problems of the mentioned aspects. The direction of future research is seen in-depth understanding of creative approaches to the use of choreographic tools and techniques of jazz-dance. The artistic practices present a separate issue for research and their philosophical quintessence.

Key words: Modern choreography art, Jazz-dance, Choreology, Afro-jazz-dance, Folk-jazz-dance, Contemporary-jazz-dance, system of concepts and categories of jazz-dance.

Підп. до друку 26 травня 2016 р. формат 60x84/16. Папір друк.
Друк на різогр. Умов. друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим. Зам. 40.

Видавець та виготовлювач
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.
